

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

GO! CVO Panta Rhei de Avondschool

112516

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
112516 GO! CVO Panta Rhei de Avondschool

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Goed
Het onderwijsproces	Goed
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Goed

2. Bevindingen

Algemeen

CVO Panta Rhei behoort tot GO!. De instelling is ontstaan vanuit een structuur in het hoger onderwijs van Sociale Promotie dat gebruik maakte en nog steeds maakt van de infrastructuur van de Hogeschool Gent. De instelling omvat 3 departementen, waaronder de HBO5-opleidingen die 43% vertegenwoordigen (berekening die gebaseerd is op het aantal lesuren-cursist (LUC)) van het gehele aanbod van de instelling. Er zijn 11 actieve opleidingen waarvan 1 lineair opgebouwde opleiding, namelijk de opleiding Bouw- en Houtconstructies. De andere lineaire opleiding (CAD-CAM in de confectie- en textieltechnieken) is een slapende opleiding die in het schooljaar 2012-2013 voor het laatst werd ingericht. Eén opleiding (winkelmanagement) werkt volgens ECTS.

De onderwijsinhoud

De instelling werkt aan modulair competentiegericht onderwijs. Voor de onderwijsinhoud wordt verwezen naar drie referentiedocumenten: de goedgekeurde leerplannen, de bijhorende opleidingsprofielen (in twee gevallen definitief goedgekeurd, in de andere gevallen werkt men met een voorlopig structuurschema en leerplan) en de uitgewerkte modulaire structuurschema's. Er is een goede toelichting over de manier waarop de leerinhouden van de leerplannen zijn verwerkt in de modules. De modulefiches geven een goed inzicht hoe dit is uitgewerkt. Werkvormen, studiemateriaal, evaluatie, enz. komen allemaal aan bod. De fiches geven goed aan welke begincompetenties - uitgedrukt in de competenties verbonden aan andere, voorafgaande modules – en eindcompetenties nagestreefd worden. Proficiat voor deze fiches.

In het licht hiervan is het uiteraard belangrijk dat inhoud en vorm voldoende geactualiseerd blijven. Het ZER beschrijft in zeer algemene termen twee voorbeelden waarbij de inhoud zou bijgestuurd zijn. Met betrekking tot Bouw- en houtconstructies verduidelijkt het ZER de keuze om deze opleiding nog lineair aan te bieden: het is evenwel volledig onduidelijk in welke mate deze keuze toch nog tot voldoende actualisering van de onderwijsinhoud heeft geleid.

Naast actualisatie van de inhoud, dringt zich ook de “vertaling” van meer kennisgeoriënteerde inhoud naar competenties op. Het centrum heeft deze uitdaging opgenomen vanuit een duidelijk stappenplan. In concreto werden al stappen gezet waarbij modulefiches (waarin info over de inhoud versus competenties en materialen en beoordeling) werden verfijnd tot duidelijke studiefiches. Positief zijn zeker de inspanningen die door het centrum zijn geleverd om de docenten via vormingsinitiatieven vertrouwd te maken met een competentiegerichte benadering van de onderwijsinhoud. Voor “winkelmanagement” is men nog een stap verder gegaan en werd een volwaardige competentiematrix ontwikkeld. Deze stap is nog niet gezet voor de andere opleidingen: men wacht daar op meer duidelijkheid inzake opleidingsprofielen.

Het ZER blijft volledig onduidelijk met betrekking tot de competentiegerichtheid van de lineaire opleidingen.

Er wordt verwezen naar modeltrajecten en de wijze waarop deze werden uitgebouwd. Verder is er geen inzicht in deze modeltrajecten en de varianten in bepaalde trajecten. Toch enkele vragen: hoeveel studenten volgen het modeltraject? Wie wel en wie niet? Spelen EVC/EVK daarbij een rol? Dergelijke informatie is zeer belangrijk bij de doorlichting van een instelling.

De sterkte-zwakteanalyse waarmee dit onderwerp wordt afgesloten, is te weinig genuanceerd. Sterke punten voor sommige opleidingen worden veralgemeend voor alle opleidingen: leerplandoelstellingen zouden voor alle opleidingen vertaald zijn naar competenties. Ook de ambities blijven zeer bescheiden. Het is bv. helemaal niet duidelijk welke richting men wil inslaan met betrekking tot de lineaire opleidingen. Zowel inzake structurering als inzake competentiegerichtheid blijft de lezer van het ZER op zijn honger zitten.

Het is moeilijk om met betrekking tot de onderwijsinhoud veralgemenend te kunnen antwoorden op de kernvraag, namelijk of in dit centrum voor alle opleidingen die (kunnen) aangeboden worden voldoende garanties aanwezig zijn inzake competentiegerichtheid, actualiteit van de inhoud en onderlinge relaties tussen de te behalen competenties. Voor een aantal opleidingen is dit duidelijk. Positief is ook de structurele aanpak die met betrekking tot competentiegerichtheid wordt voorop gesteld en die wordt ondersteund door een sterke begeleiding van het docentenkorps.

Het onderwijsproces

Het onderwijsproces wordt vastgehaakt aan vijf streefdoelen die in algemene zin als volgt kunnen omschreven worden: competentie- en praktijkgerichte aanpak, studeerbaarheid van het programma bewaken, correcte informatie waarborgen, sterke studie-ondersteuning bieden en aangepaste goede infrastructuur. De competentiegerichte aanpak wordt gewaarborgd door het hanteren van studiefiches (met handige aankruistabel). Bovendien wordt ondersteuning (vorming) van de lectoren gewaarborgd. Het uitgewerkt voorbeeld van winkelmanagement getuigt van een duidelijke professionele aanpak van competentiegericht

onderwijs. Uit dit voorbeeld blijkt de grote variatie van leervormen, naast het belang dat gehecht wordt aan werkplekleren. Werkplekleren is evenwel niet aanwezig voor de andere opleidingen, maar het ZER toont wel hoe op alternatieve wijze de cursist toch in voldoende mate geconfronteerd wordt met reële beroepssituaties. Wat gecombineerd onderwijs betreft, leert het ZER dat de instelling recent haar aanpak kritisch heeft onderzocht en bijgesteld.

Er is geen duidelijke toelichting op welke wijze het aantal credits bepaald wordt voor de opleidingsonderdelen. Op welke wijze is zelfstandig leren erin opgenomen? Werd er onderzoek uitgevoerd naar de studiebelasting van de studenten die het modeltraject volgen? Deze bedenkingen zijn ook van toepassing op de opleidingen waar gewerkt wordt met gecombineerd onderwijs. Er wordt wel verwezen naar een (strikte) procedure om gecombineerd onderwijs aan te vragen en de implementatie ervan op te volgen. Hierbij wordt o.a. verwezen naar “digitaal studiemateriaal, de cursistenbegeleiding en de cursistenevaluatie”. Spijtig genoeg is er geen concreet materiaal beschikbaar zodat een evaluatie niet mogelijk wordt. Het ontwikkelen van afstandsonderwijs is geen eenvoudige zaak. Alleen al het aanmaken van studiemateriaal is een hele gespecialiseerde en tijdrovende taak. Door wie werden de cursussen ontwikkeld? Zijn de docenten – die zelf instaan voor het ontwikkelen van het cursusmateriaal - hiervoor opgeleid? Enkel voor de opleiding informatica wordt dit voldoende onderbouwd, maar wat met de andere opleidingen? De begeleiding en de evaluatie van cursisten zou ook moeten toegelicht en geïllustreerd worden.

Het cursusmateriaal wordt sterk bepaald door de lector zelf. De instelling stelt hier wel een aantal basiscriteria voorop, al blijft de controle op de naleving hiervan eerder vaag. Wel wordt vrij expliciet gewezen op het belang dat de instelling hecht aan de beperking van financiële lasten met betrekking tot cursusmateriaal: deze sociale reflex verdient waardering.

De instroomgegevens tonen een wat verward beeld. Opleidingen die zeer opvallend systematisch stijgen of dalen zijn er niet, al verdient het aanbeveling voor sommige opleidingen de evolutie op wat langere termijn te volgen: indien sommige dalende trends op langere termijn zouden bevestigd worden (bijv. boekhouden en marketing) dan kan dit – omwille van de reële aantallen – invloed hebben op de hele instelling (beide opleidingen vertegenwoordigen vandaag 31% van het totaal aantal inschrijvingen). Wat het profiel van de inschrijvingen betreft, is het beeld qua verdeling M/V normaal te noemen. Qua leeftijdsprofiel bevat het ZER nuttige (eerder evidente) informatie. De nieuwe opleiding winkelmanagement bevat verhoudingsgewijs meer generatiestudenten. Indien die trend algemeen is voor Vlaanderen, is dit alvast een positief signaal met betrekking tot deze opleiding (die pas vanaf dit academiejaar is gestart). Het ZER bevat nuttige informatie met betrekking tot het sociaal profiel van de studenten en toont andermaal de positieve zorg van de instelling voor deze doelgroep. Diezelfde zorg blijkt ook uit de inspanningen die gedaan worden om cursisten die instromen via een toelatingsproef te laten begeleiden door een studietrajectbegeleider.

In de eerste zin van het deel van het ZER over de begeleiding van de studenten wordt verwezen naar de rol van “commerciële” medewerkers als eerstelijns begeleiders, die echter niet als begeleiders mogen worden beschouwd. De ondersteuning/begeleiding van de cursisten wordt in het ZER uitgebreid toegelicht. In algemene bewoordingen wordt aangegeven dat de begeleiding sterk uitgebouwd is. Voor de startende student en voor de student in opleiding wordt voldoende informatie gewaarborgd. Er wordt ook aandacht besteed aan de student met functiebeperkingen en er is bijzondere begeleiding voor studenten met taalproblemen. De taalproblemen worden thans opgevangen via een taalcoach (individuele begeleiding) en workshops via het elektronisch leerplatform. Ook de

uitstroombegeleiding blijkt goed georganiseerd, zeker wat betreft de doorstroming van informatie over vacatures.

De studietrajectbegeleider staat centraal in het begeleidingsproces. Hij/zij is betrokken bij de ondersteuning van ongeveer alle probleemaspecten. Het rapport blijft relatief vaag over de werking van de trajectbegeleider. Hoeveel trajectbegeleiders zijn er, wat is hun opleiding, hoeveel studenten maken er gebruik van, welke methodes gebruiken ze, welke workshops of trainingssessies organiseren ze en voor welke problemen, zijn er trainingen voor afgestudeerden, enz. Soms geeft het ZER de indruk dat de trajectbegeleider(s) enkel een organiserende, coördinerende en administratieve rol opnemen, maar dat de concrete ondersteuning door anderen moet uitgevoerd worden. Zo wordt bijvoorbeeld verwezen naar de begeleiding beschikbaar aan de hogeschool. Maar hoe sterk is die ondersteuning, wat is er juist beschikbaar, hoeveel studenten maken er gebruik van, enz.? Is deze concrete begeleiding geschikt voor de studenten uit het HBO5? Niet alleen voor jongeren die starten met de opleiding maar ook voor studenten die starten op iets oudere leeftijd (minstens 60% van de bevolking). Mature studenten hebben specifieke noden en moeten ook specifieke ondersteuning krijgen.

De beschikbare begeleiding is in de huidige stand van zaken op een aantal punten onvoldoende uitgebouwd en de concrete begeleiding wordt voor een aantal aspecten aan anderen overgelaten. Het ZER geeft aan dat via de samenwerking met de HoGent hieraan wordt gewerkt. Zo zullen een aantal tools voor begeleiding (nu al beschikbaar voor bacheloropleidingen) aangepast worden voor gebruik in HBO5. De instelling geeft aan dat ze in de toekomst daar nog verder zal aan werken.

De opvolging van de cursisten blijkt een moeilijke klus te zijn. Toch worden pogingen ondernomen en streeft men er blijkbaar naar om cijfers verder te analyseren wanneer slaagkansen als te laag worden ingeschat.

Er is een goede toelichting over de evaluatie van de studenten: wat toetsing en examinering betreft, wordt kordaat gewerkt aan competentiegericht evalueren. Spijtig genoeg ontbreken concrete voorbeelden. Andermaal blijkt de nieuwe opleiding winkelmanagement inspirator en motor te zijn van vernieuwingsbewegingen voor alle opleidingen. De evaluatiehandleiding en de studiefiches blijken belangrijke tools te zijn voor de docenten.

Het ZER bevat nuttige informatie over het slaagcijfer per module en per opleiding. Op basis van dit cijfermateriaal kan geconcludeerd worden dat het slaagcijfer per module positief is.

De afsluitende sterkte-zwakteanalyse in dit ZER geeft een getrouw beeld van wat ook de lezer heeft vastgesteld met betrekking tot dit onderwerp. Terecht plaatst men winkelmanagement als motor en inspirator voorop als sterk gegeven. De kritische reflectie over de evaluatie is terecht en bewijst dat de instelling zelfbewust vernieuwend wil denken.

Met betrekking tot dit onderwerp heeft het CVO een sterk ZER neergeschreven. Het CVO toont zich als kritisch maar proactief. Het erkent de soms zwakkere uitgangspositie van sommige opleidingen maar toont tegelijk aan dat het weet hoe vernieuwing kan in gang gezet worden of meestal al in wording is.

De uitkomst van het onderwijs

De stellers van het ZER hebben inspanningen gedaan om een beter inzicht te krijgen in de maatschappelijke relevantie van de aangeboden opleidingen. Ze stellen helaas vast dat dit

tot weinig resultaat heeft geleid. Toch kunnen ze gedeeltelijk de arbeidsmarktrelevantie wel in beeld brengen.

In dit perspectief is werk gemaakt van een alumnibevinging. De responsgraad (30%) lijkt ons te beperkt om voldoende volwaardige en relevante informatie op te leveren. Het gaat immers om een bevinging van alumni uit alle opleidingen. Het is o.i. delicaat hieruit algemene conclusies te halen.

Ook de werkveldbevinging met betrekking tot de opleiding boekhouden blijkt tot te weinig respons te leiden. Niettemin tracht men hier toch lessen uit te halen: verdienstelijk, maar toch eerder beperkt relevant.

Het ZER geeft een zeer goede analyse van de instroom van studenten. Spijtig ontbreken de details over de vooropleiding van de personen met een SO-diploma (BSO/ASO/TSO/KSO). Een verdere analyse van de houders van een diploma HO (17%) kan aanbevolen worden.

Het aantal studenten dat start na een ingangsproof ligt relatief hoog (18%). Het studiesucces van deze studenten is globaal laag. Vooral de studenten die een score “zwak” behalen voor de proef slagen bijna niet. Het ZER geeft niettemin aan dat de toelatingsproef een “realistisch beeld van de slaagkansen van een kandidaat-cursist” geeft.

De idee om te werken met slaagcijfers per module is zeer positief maar de huidige cijfers zijn onvoldoende gedetailleerd. De analyse van de slaagcijfers is vrij zwak. Het is niet mogelijk zich een echt beeld te vormen over de slaagcijfers. Per module zouden volgende cijfers moeten beschikbaar zijn: aantal ingeschreven studenten, aantal studenten die niet deelnemen aan examens (aantal en %), geslaagden op het totaal aantal ingeschreven studenten (aantal en %), niet-geslaagden (aantal en %). De poging om de rol van het SES in de slaagcijfers proberen te evalueren is positief. Dit zou verder moeten uitgewerkt worden.

Ten aanzien van het studierendement met betrekking tot het behalen van eindexamen's is een algemene uitspraak delicaat. Voor een aantal modules zijn de slaagcijfers eerder laag, voor een eerder beperkt aantal zijn ze daarentegen gunstig. Gemiddeld kan men stellen dat een bescheiden slaagcijfer van 60 % wordt bereikt. Het studierendement met betrekking tot het behalen van diploma's is met andere woorden eerder zwak.

Tabel 11 geeft wel aan dat bepaalde opleidingen bijzonder weinig afgestudeerden opleveren. Voor Chemie wordt aangetoond dat de opleiding toch beantwoordt aan een noodzaak door te verwijzen naar het aandeel van de opleiding in Vlaanderen. Dergelijke analyse zou voor andere opleidingen met weinig studenten eveneens moeten gebeuren. Dit is noodzakelijk om het maatschappelijk nut van de opleiding te evalueren. Met de huidige gegevens zou die in vraag kunnen gesteld worden. De analyse van het aantal semesters nodig om af te studeren is een goede aanzet. Maar spijtig gaat het steeds om kleine aantallen studenten. Bij de analyse zou een onderscheid kunnen gemaakt worden naar studenten met en zonder EVC/EVK. Eigenlijk betekent dit een doorgedreven cohorte analyse en liefst over verschillende jaren heen.

De enquêtes op regelmatige basis bij afgestudeerden is een goed initiatief. De gegevens zijn interessant maar alle informatie over de methode van befragen, vragenlijsten, verwerking, enz. ontbreken. Het is niet mogelijk een oordeel te vormen over de kwaliteit van de enquêtes en de uitkomst ervan.

De instelling maakt werk van een doordacht doorstroombeleid. Hiertoe werkt men aanvullingstrajecten uit naar corresponderende bacheloropleidingen. Een sterk gegeven. Maar er zijn weinig concrete gegevens over de doorstroom naar vervolgoedingen. De

globale cijfers over het aantal studenten dat verder studeert in een professionele bacheloropleiding (pBA) wijzen op een eerder bescheiden doorstroom. Het enkel aanbieden van de pBA in dagonderwijs is - zoals aangegeven in het ZER – beslist een groot struikelblok. Er wordt aanbevolen om dit samen met de hogeschool verder te bestuderen en een behoeftestudie uit te voeren bij de HBO5-afgestudeerden. Het kan best zijn dat de HBO5-afgestudeerden geen of weinig behoefte hebben aan vervolgopleidingen. Spijtig dat de resultaten van de bevragingen bij afgestudeerden niet beschikbaar zijn.

Ook voor dit onderwerp is de afsluitende sterkte-zwakteanalyse realistisch. We beklemtonen graag het belang dat spreekt uit de ambitie om de relatie met het werkveld te verbeteren.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

De rekrutering, onthaal en opvolging van het personeel wordt goed beschreven. Het CVO voert in samenwerking met de hogeschool een goed uitgebouwd beleid m.b.t. de deskundigheid van haar personeelsleden. In eerste instantie wordt werk gemaakt van een volwaardige aanvangs- en functioneringsbegeleiding voor nieuwe lectoren. Positief daarbij is het belang dat gehecht wordt aan klasbezoeken en aan geregelde tevredenheidsenquêtes bij de studenten.

Ten aanzien van het volledige korps is een VTO-beleid uitgewerkt. Het ZER geeft in een apart onderdeel (na de rubriek over de personeelsformatie) enigszins een inkijk in dit VTO-beleid. Toch blijft dit eerder vaag: weliswaar een opsomming van verschillende initiatieven, maar geen informatie over een globaal professionaliseringsplan. Het is niet geheel duidelijk hoe vormingsbehoeften worden gedetecteerd, hoe vormingsthema's voor bijv. studiedagen worden vastgesteld, hoe de wisselwerking is tussen vormingsbehoeften en vormingsaanbod.

Er zijn 66 lectoren die 23,35 VTE vertegenwoordigen. Er wordt over gewaakt dat voldoende personeelsleden vertrouwd zijn met de beroepssector. Tabel 17 geeft de relatie tussen het aantal cursisten en het aantal lectoren weer. Op die wijze krijgt men een beeld van de gemiddelde groepsgrootte. Het ZER toont aan dat die groepsgrootte realistisch is en bovendien best de vergelijking kan doorstaan met gelijkaardige opleidingen in het buitenland. De beschikbare gegevens geven niettemin geen beeld van de echte docent-student ratio. Dit is zeer belangrijk want de beschikbare gegevens over aantal docenten VTE en het aantal studenten lijkt niet echt in verhouding te staan. De beschrijving van de begeleiding van studenten (zie boven) leverde bovendien reeds een aantal vragen op.

Inzake materiële voorzieningen beschikt het CVO voor haar avondonderwijs over een uitstekende infrastructuur. De verklaring hiervoor is te vinden in de goede samenwerking met de HoGent, zodat hogeschoolinfrastructuur volledig (inclusief sociale diensten zoals restaurant) beschikbaar is. Voor het dagonderwijs moet gebruik gemaakt worden van andere (eigen) infrastructuur. Het ZER geeft hierover zeer weinig informatie, zodat het niet mogelijk is zich hiervan een goed beeld te vormen.

Het kwaliteitsbeleid is geënt op drie basisdoelstellingen: kwaliteit bewaken, verantwoorden en borgen. Het ZER bevat boeiende informatie met betrekking tot dit kwaliteitsbeleid. Daaruit blijkt het belang dat de stuurgroep interne kwaliteitszorg speelt. Dit heeft o.m. geleid tot het aanstellen van een kwaliteitszorgcoördinator. Het kwaliteitsbeleid wordt mede bepaald door de betrokkenheid van alle geledingen. Kwaliteit wordt dan ook structureel mee opgevolgd door het kernteam en de opleidingscommissies. Specifieke initiatieven zoals periodieke kwaliteitsbevragingen zorgen voor een volgehouden bijsturing van het beleid (verbeteracties) voor zover dit nodig blijkt.

De sterke-zwakteanalyse waarmee dit onderwerp wordt afgesloten maakt terecht melding van dit kwaliteitsbeleid als sterk gegeven. Het is niet duidelijk waarop (als zwak gegeven) de vaststelling is gebaseerd dat er onzekerheden zijn voor de toekomst van het personeel.

Met betrekking tot dit onderwerp kan op basis van het ZER met voldoende zekerheid gesteld worden dat basiskwaliteit gewaarborgd is. Sommige aspecten die bij dit onderwerp behoren, verdienen zelfs een hogere score.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Panta Rhei de Avondschool verduidelijkt op welke wijze en in welke mate het de onderwijsinhoud van de lineair aangeboden opleidingen voldoende actualiseert.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Panta Rhei de Avondschool verduidelijkt op welke wijze de competentiegerichtheid van de lineair aangeboden opleidingen gewaarborgd wordt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Panta Rhei de Avondschool inzicht verschaft in de modeltrajecten en de varianten in bepaalde trajecten.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Panta Rhei de Avondschool reflecteert over de langetermijnevolutie van de studentenaantallen in sommige opleidingen en daaromtrent een beleid ontwikkelt.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Panta Rhei de Avondschool de problematiek van de toelating (via de toelatingsproef) van studenten met te weinig slaagkansen aan een analyse onderwerpt en er de nodige besluiten uit trekt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Panta Rhei de Avondschool de analyse van de slaagcijfers grondiger en per module aanpakt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Panta Rhei de Avondschool samen met HoGent een behoeftestudie uitvoert bij de afgestudeerden naar de wens van vervolgoopleidingen.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Panta Rhei de Avondschool een globaal professionaliseringsplan voor het personeel ontwikkelt (detectie van vormingsbehoeften, programma van studiedagen, wisselwerking tussen vormingsbehoeften en vormingsaanbod,...).

Slot

Het ZER is in eerste instantie het werk van het departementshoofd HBO5, maar daarbij wordt een sterke inbreng vermeld vanuit het samenwerkingsverband HoGent-HBO5.

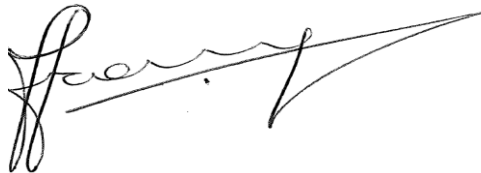
Op basis van wat aan informatie wordt aangereikt in het ZER kan geconcludeerd worden dat GO! CVO Panta Rhei de Avondschool voor de HBO5-opleidingen een sterk beleid heeft uitgebouwd: competentiegericht, voldoende betrokken bij de sector, kwaliteitsvol ondersteund, studentgericht. De kwaliteit van dit beleid is mede te danken aan de goede samenwerking met de hogeschool.

Alhoewel te veel informatie over verschillende essentiële elementen ontbreekt kan toch het eindoordeel goed gegeven worden.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft per e-mail gereageerd op verscheidene elementen van het ontwerprapport. Bepaalde van deze reacties hebben geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport. Sommige elementen hebben daarentegen niet geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport aangezien het nieuwe informatie betrof die werd aangeleverd na het indienen van het zelfevaluatierapport en de opmaak van het ontwerprapport.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs